

IES SINEU
DEPARTAMENT D'ORIENTACIÓ

PROGRAMACIÓ DE LLENGÜES CATALANA I CASTELLANA I
GEOGRAFIA I HISTÒRIA DE 4T D'ESO PRAQ

CURS 2019-20

Antònia Ramis Montserrat

ÍNDEX

Àrees Lingüística i Social. Introducció

Objectius comuns de les diverses àrees

Objectius generals. Àrea de llengua catalana i llengua castellana

Seqüència dels continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable

Objectius generals. Geografia i Història

Seqüència dels continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable

Temporalització

Recuperació d'assignatures pendents

Criteris d'avaluació

Metodologia

Materials i recursos didàctics

Activitats complementàries i extraescolars

Coordinació interdisciplinària

ÀREES LINGÜÍSTICA I SOCIAL

INTRODUCCIÓ

Les Ciències Socials pretenen presentar com a objecte d'aprenentatge la dimensió social de l'ésser humà, entesa com a l'explicació dels fenòmens socials a través de diferents fonts d'informació, i això implica la utilització de procediments lingüístics de recerca i documentació.

Les Llengües Catalana i Castellana no poden explicar-se descontextualitzades, sinó en relació amb els usuaris -emissors i receptors- i a la seva intenció comunicativa en el marc de les relacions interpersonals i, en definitiva, socials que estableixen.

Encara més qualsevol procés d'aprenentatge es produeix en contextos socialment significants i els processos de comprensió oral i escrita i d'expressió oral i escrita són instruments essencials en la recerca de la informació, en el seu tractament i en l'assimilació de coneixements. Les habilitats lingüístiques poden, doncs, exercitar-se al voltant de qualsevol coneixement disciplinar.

Per una altra banda, l'objectiu ineludible al final de l'ensenyament obligatori en matèria de llengües ha de ser comprendre i produir missatges orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat, en Llengua Catalana i Castellana, fent-los servir per comunicar-se i per organitzar els propis pensaments i reflexionar sobre els processos implicats en l'ús del llenguatge.

Aprendre a comunicar-se és adquirir la competència comunicativa (gramatical, sociolingüística, discursiva i estratègica) progressivament.

La finalitat és garantir l'assoliment dels Objectius Generals de l'Educació Secundària Obligatòria per part d'alumnes que no estan en condicions de seguir la via ordinària d'aprenentatge. Amb una metodologia i uns continguts adaptats a les seves necessitats podran aconseguir el títol de Graduat al·la. Les característiques de l'alumnat implicat ens han fet decidir emprar una metodologia integrada, *per projectes de treball*, on els continguts de Ciències Socials seran l'eix vertebrador, marc en el qual s'integren els aprenentatges lingüístics i comunicatius.

OBJECTIUS COMUNS A LES DIVERSES ÀREES

Per a la valoració positiva dels alumnes tindrem en compte una sèrie d'objectius formulats de manera conjunta considerats bàsics per a la superació de les àrees i fan referència al desenvolupament idoni d'hàbits de treball i esforç personal adequat a les possibilitats individuals de cada alumne i alumna.

Es valoraran amb especial atenció els següents factors:

1 - Arribar puntual a classe.

2 - Portar el material necessari: llibre, quadern, bolígraf, colors...

3 - Posar atenció i participar en el desenvolupament de la classe: fent exercicis a la pissarra, demanant dubtes...

4 - Presentar les feines, tant de casa com de classe, acabades, netes i ordenades per al dia corresponent.

5 - Mantenir una actitud positiva cap a cadascuna de les àrees.

6 - Respectar els companys i el professorat.

OBJECTIUS GENERALS. ÀREA DE LLENGÜES

1. Valorar la llengua i la comunicació com a mitjà per a la comprensió del món dels altres i d'un mateix, per participar en la societat plural i diversa del segle XXI, per a l'entesa i la mediació entre persones de procedències, llengües i cultures diverses, evitant qualsevol tipus de discriminació i estereotips lingüístics.
2. Aconseguir la competència comunicativa oral i escrita en llengua catalana per comunicar-se amb els altres, per aprendre (en la cerca i l'elaboració d'informació i en la transformació dels coneixements), per expressar les opinions i concepcions personals, apropiat-se i transmetre les riqueses culturals i satisfer les necessitats individuals i socials.
3. Aconseguir la competència en llengua catalana com a vehicle de comunicació parlada o escrita, per a la construcció dels coneixements, per al desenvolupament personal i l'expressió i per a la seva participació en les creacions culturals. A fi que sigui possible que, al final de l'educació secundària obligatòria, s'utilitzi normalment i correctament la llengua catalana.
4. Emprar amb autonomia i esperit crític els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació i la comunicació per obtenir, interpretar, elaborar i presentar en diferents formats informacions, opinions i sentiments diversos i per participar en la vida social.
5. Interaccionar, expressar-se i comprendre oralment o per escrit, de manera coherent i adequada als contextos acadèmic, social i cultural, i adoptar una actitud respectuosa i de cooperació.
6. Comprendre discursos orals i escrits en els diversos contextos de l'activitat acadèmica, social i cultural, valorar la lectura com a font de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement d'un mateix i del món, i consolidar hàbits lectors.
7. Comprendre, interpretar i valorar textos orals i escrits de diferents àmbits, tot tenint en compte les finalitats i les situacions en què es produeixen i els elements verbals i no verbals que intervenen en la seva recepció.
8. Comprendre i crear textos literaris utilitzant els coneixements bàsics sobre les convencions dels gèneres, els temes i motius de la tradició literària i els recursos estilístics, i valorar el coneixement del patrimoni literari com una manera de simbolitzar l'experiència individual i col·lectiva.
9. Aplicar de manera reflexiva els coneixements sobre el funcionament de la llengua i les normes d'ús lingüístic per comprendre i produir missatges orals i escrits amb adequació, coherència, cohesió i correcció.
10. Conèixer la realitat plurilingüe de les Illes Balears, d'Espanya i del món actual, i valorar les varietats de la llengua i la diversitat lingüística del món com una riquesa cultural i personal.
11. Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de les llengües i participar activament en el control i avaluació del propi aprenentatge i el dels altres.
12. Cercar, consultar, citar i aplicar estratègies de lectura comprensiva i crítica de textos, tant de fragments com d'obres completes i d'altres fonts d'informació per adoptar una visió personal i crítica
13. Usar tant les fonts impreses com les digitals per obtenir, seleccionar i transmetre informació i per produir treballs acadèmics amb rigor, claredat i coherència.

14. Reflexionar, reconèixer i analitzar els diferents nivells de la llengua (fonològic, ortogràfic, morfològic, sintàctic, lexicosemàntic i textual) i els elements que hi pertanyen per a la producció, recepció i autocorrecció de textos.
15. Identificar la intenció comunicativa dels missatges orals i escrits, assenyalar els mecanismes de relació i estructura dins el text i entre el text i el seu context a fi de desenvolupar lectures crítiques dels missatges que hi apareixen.
16. Valorar la importància d'emprar el registre lingüístic adequat a cada situació comunicativa.
17. Promoure la capacitat de reflexió sobre la unitat del fet artístic i les relacions que s'estableixen entre la literatura i la resta de disciplines artístiques (cinema, pintura, música...).
18. Comprendre els textos representatius de la literatura en llengua catalana des de l'edat mitjana fins a l'actualitat, reconèixer i valorar la seva intencionalitat, la relació amb el context sociocultural i les convencions dels gèneres com a part del patrimoni comú.
19. Aplicar tècniques i estratègies (resum, esquema, mapa conceptual, esborrany...) per afavorir l'aprenentatge i optimitzar l'estudi, per aprendre (en la cerca i l'elaboració d'informació i en la transformació dels coneixements), per expressar les opinions i concepcions personals, apropiat-se i transmetre les riqueses culturals i satisfer les necessitats individuals i socials.

BLOC 1. COMUNICACIÓ ORAL: ESCOLTAR I PARLAR

Continguts

Escoltar

Comprensió, interpretació i valoració de textos orals en relació amb l'àmbit d'ús: àmbit personal, acadèmic, social i àmbit laboral.

Comprensió, interpretació i valoració de textos orals en relació amb la finalitat que persegueixen: textos narratius, descriptius, instructius, expositius, argumentatius i dialogats.

Observació i comprensió del sentit global de debats, col·loquis, entrevistes i converses espontànies de la intenció comunicativa de cada interlocutor i aplicació de les normes bàsiques que regulen la comunicació.

Parlar

Coneixement i ús progressivament autònom de les estratègies necessàries per a la producció de textos orals.

Coneixement, ús i aplicació de les estratègies necessàries per parlar en públic i dels instruments d'autoavaluació en pràctiques orals formals o informals.

Coneixement, comparació, ús i valoració de les normes de cortesia de la comunicació oral que regulen les converses espontànies i altres pràctiques discursives orals pròpies dels mitjans de comunicació. El debat.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Comprendre, interpretar i valorar textos orals propis de l'àmbit personal, àmbit acadèmic/escolar i àmbit social.

1.1. Comprèn el sentit global de textos orals propis de l'àmbit personal, acadèmic i laboral, identifica la informació rellevant, determina el tema i reconeix la intenció comunicativa del parlant.

1.2. Anticipa idees i infereix dades de l'emissor i del contingut del text analitzant fonts de procedència no verbal.

1.3. Reté informació rellevant i extreu informacions concretes.

1.4. Distingeix les parts en les quals s'estructuren els missatges orals i la interrelació entre discurs i context.

1.5. Distingeix entre informació i opinió en missatges procedents dels mitjans de comunicació i entre informació i persuasió en missatges publicitaris orals, i identifica les estratègies d'emfatització i expansió.

1.6. Segueix i interpreta instruccions orals.

2. Comprendre, interpretar i valorar textos orals de diferent tipus.

2.1. Comprèn el sentit global de textos orals d'intenció narrativa, descriptiva, instructiva, expositiva i argumentativa, identifica l'estructura, la informació rellevant, determina el tema i reconeix la intenció comunicativa del parlant.

2.2. Anticipa idees i infereix dades de l'emissor i del contingut del text analitzant fonts de procedència no verbal.

2.3. Reté informació rellevant i extreu informacions concretes.

2.4. Interpreta i valora aspectes concrets del contingut de textos narratius, descriptius, instructius, expositius i argumentatius, i emet opinions raonades i les relaciona amb conceptes personals per justificar un punt de vista particular.

2.5. Empra progressivament els instruments adequats per localitzar el significat de paraules o enunciat desconeixuts (demana ajuda, cerca en diccionaris, recorda el context en el qual apareix...).

2.6. Resumeix textos narratius, descriptius, expositius i argumentatius de forma clara, en recull les idees principals i integra la informació en oracions que es relacionin lògicament i semànticament.

3. Comprendre el sentit global i la intenció de textos orals.

3.1. Escolta, observa i interpreta el sentit global de debats, col·loquis i converses espontànies, i identifica la informació rellevant, determina el tema i reconeix la intenció comunicativa i l'actitud de cada participant, així com les diferències formals i de contingut que regulen els intercanvis comunicatius formals i els intercanvis comunicatius espontanis.

3.2. Reconeix i explica les característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat) en les converses espontànies.

3.3. Observa i analitza les intervencions particulars de cada participant en un debat, col·loqui o conversa espontània tenint en compte el to emprat, el llenguatge que utilitza, el contingut i el grau de respecte cap a les opinions dels altres.

3.4. Identifica el propòsit, la tesi i els arguments dels participants, en debats, tertúlies i entrevistes procedents dels mitjans de comunicació audiovisual, i en valora de forma crítica aspectes concrets de la forma i el contingut.

3.5. Reconeix i assumeix les regles d'interacció, intervenció i cortesia que regulen els debats i qualsevol intercanvi comunicatiu oral.

4. Reconèixer, interpretar i avaluar progressivament les produccions orals pròpies i alienes, així com els aspectes prosòdics i els elements no verbals (gestos, moviments, mirada...)

4.1. Coneix el procés de producció de discursos orals i valora la claredat expositiva, l'adequació, la coherència del discurs, així com la cohesió dels continguts.

4.2. Reconeix la importància dels aspectes prosòdics (entonació, pauses, to, timbre, volum...) mirada, posicionament, llenguatge del cos, etc., gestió de temps i ajuda dels mitjans audiovisuals en qualsevol tipus de discurs.

4.3. Reconeix els errors de la producció oral pròpia i aliena a partir de la pràctica habitual de l'avaluació i autoavaluació, a més de proposar solucions per millorar-les.

5. Valorar la llengua oral com a instrument d'aprenentatge, com a mitjà per transmetre coneixements, idees i sentiments i com a eina per regular la conducta.

5.1. Usa i valora la llengua com un mitjà per adquirir, processar i transmetre nous coneixements; per expressar idees i sentiments i per regular la conducta.

6. Aprendre a parlar en públic, en situacions formals o informals, de forma individual o en grup.

6.1. Fa presentacions orals de forma individual o en grup, planifica el procés d'oralitat, organitza el

contingut, consulta fonts d'informació diverses, gestiona el temps, transmet la informació de forma coherent i aprofita vídeos, enregistraments o altres suports digitals.

6.2. Fa intervencions no planificades, dins l'aula, analitza i compara les similituds i les diferències entre discursos formals i discursos espontanis.

6.3. Incorpora progressivament paraules pròpies del nivell formal de la llengua en les seves pràctiques orals.

6.4. Pronuncia amb correcció i claredat, modula i adapta el seu missatge a la finalitat de la pràctica oral.

6.5. Resumeix oralment exposicions, argumentacions, intervencions públiques..., en recull les idees principals i integra la informació en oracions que es relacionin lògicament i semànticament.

6.6. Aplica els coneixements gramaticals a l'avaluació i la millora de l'expressió oral, reconeix en exposicions orals pròpies o alienes les dificultats expressives: incoherències, repeticions, ambigüitats, impropietats lèxiques, pobresa i repetició de connectors, etc.

7. Conèixer, comparar, usar i valorar les normes de cortesia en les intervencions orals pròpies de l'activitat acadèmica, tant espontànies com planificades i en les pràctiques discursives orals pròpies dels mitjans de comunicació.

7.1. Coneix, valora i aplica les normes que regeixen la cortesia en la comunicació oral.

7.2. Analitza críticament debats i tertúlies procedents dels mitjans de comunicació i hi reconeix la validesa dels arguments i en valora críticament la forma i el contingut.

7.3. Participa activament en els debats escolars, i respecta les regles d'intervenció, interacció i cortesia que els regulen, i utilitza un llenguatge no discriminatori.

8. Reproduir situacions reals o imaginàries de comunicació i potenciar el desenvolupament progressiu de les habilitats socials, l'expressió verbal i no verbal i la representació de realitats, sentiments i emocions.

8.1. Dramatitza i improvisa situacions reals o imaginàries de comunicació.

BLOC 2. COMUNICACIÓ ESCRITA: LLEGIR I ESCRIURE

Continguts

Llegir

Coneixement i ús progressiu de tècniques i estratègies de comprensió escrita.

Lectura, comprensió, interpretació i valoració de textos escrits en relació amb l'àmbit personal, acadèmic, social i laboral.

Lectura, comprensió, interpretació i valoració de textos narratius, descriptius, instructius, expositius, argumentatius i dialogats.

Actitud progressivament crítica i reflexiva davant de la lectura.

Ús progressivament autònom dels diccionaris, de les biblioteques i de les tecnologies de la informació i la comunicació com a font d'obtenció d'informació.

Escriure

Coneixement i ús de les tècniques i estratègies per a la producció de textos escrits: planificació, obtenció de dades, organització de la informació, redacció i revisió.

Esriptura de textos propis de l'àmbit personal, acadèmic, social i laboral.

Esriptura de textos narratius, descriptius, instructius, expositius, argumentatius i dialogats.

Interès per la composició escrita com a font d'informació i aprenentatge, com a forma de comunicar les experiències i els coneixements propis, i com a instrument d'enriquiment personal i professional.

La paraula

Observació, reflexió i explicació dels valors expressius i de l'ús de les diferents categories gramaticals, amb especial atenció a l'adjectiu, als diferents tipus de determinants i als pronoms.

Observació, reflexió i explicació dels valors expressius i de l'ús de les formes verbals en textos amb diferent intenció comunicativa.

Observació, reflexió i explicació de l'ús expressiu dels prefixos i sufixos, reconeix aquells que tenen origen grec i llatí, i explica el significat que aporten a l'arrel lèxica i la seva capacitat per a la formació i creació de noves paraules.

Observació, reflexió i explicació dels diferents nivells de significat de paraules i expressions en el discurs oral o escrit.

Utilització de diccionaris i altres fonts de consulta en paper i format digital sobre la normativa i l'ús no normatiu de les paraules i interpretació de les informacions lingüístiques que proporcionen els diccionaris de la llengua: gramaticals, semàntiques, registre i ús.

Les relacions gramaticals

Observació, reflexió i explicació dels límits sintàctics i semàntics de l'oració simple i la composta, de les paraules que relacionen els diferents grups que en formen part i dels seus elements constitutius.

Coneixement, ús i valoració de les normes ortogràfiques i gramaticals, reconeixement del seu valor social i la necessitat de cenyir-s'hi en l'escriptura per obtenir una comunicació eficient.

El discurs

Observació, reflexió i explicació i ús dels trets característics que permeten diferenciar i classificar els diferents gèneres textuais, amb especial atenció als discursos expositius i argumentatius.

Observació, reflexió i explicació de l'ús de connectors textuais i dels principals mecanismes de referència interna, tant gramaticals (substitucions pronominals) com lèxics (el·lipsi i substitucions mitjançant sinònims i hiperònims).

Les varietats de la llengua

Coneixement dels diferents registres i factors que incideixen en l'ús de la llengua en diferents àmbits socials i valoració de la importància d'utilitzar el registre adequat segons les condicions de la situació comunicativa.

Llengua i societat

Coneixement i reflexió de la variació lingüística: geogràfica, social, funcional i històrica.

Coneixement de la llengua estàndard i el registre formal. Comprensió del procés d'estandardització.

Coneixement i reflexió de llengües de l'Estat espanyol i normativa legal.

Coneixement de l'estatut jurídic de les llengües a les Illes Balears.

Coneixement i reflexió de les llengües d'Europa, estudi de la planificació i dels processos de normalització en aquests països.

Coneixement i observació envers la situació sociolingüística actual.

Coneixement i descripció dels aspectes més elementals de la situació sociolingüística i legal de les llengües de l'Estat espanyol.

Coneixement de les normes que regulen la relació democràtica entre parlants de les diverses llengües de l'Estat.

criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge evaluables

1. Reconèixer i explicar els valors expressius que adquireixen determinades categories gramaticals en relació amb la intenció comunicativa del text on apareixen, amb especial atenció a adjectius, determinants i pronoms.

1.1. Explica els valors expressius que adquireixen alguns adjectius, determinants i pronoms en relació amb la intenció comunicativa del text on apareixen.

2. Reconèixer i explicar els valors expressius que adquireixen les formes verbals en relació amb la intenció comunicativa del text en el qual apareixen.

2.1. Reconeix i explica els valors expressius que adquireixen les formes verbals en relació amb la intenció comunicativa del text en el qual apareixen.

3. Reconèixer i explicar el significat dels principals prefixos i sufixos i les seves possibilitats de combinació per crear noves paraules, i n'identifica aquells que procedeixen del llatí i grec.

3.1. Reconeix els diferents procediments per a la formació de paraules noves i explica el valor significatiu dels prefixos i sufixos.

3.2. Forma substantius, adjectius, verbs i adverbis a partir d'altres categories gramaticals i empra diferents procediments lingüístics.

3.3. Coneix el significat dels principals prefixos i sufixos d'origen grecollatí i els utilitza per deduir el significat de paraules desconegudes.

4. Identificar els diferents nivells de significat de paraules o expressions en funció de la intenció comunicativa del discurs oral o escrit en què apareixen.

4.1. Explica tots els valors expressius de les paraules que guarden relació amb la intenció comunicativa del text on apareixen.

4.2. Explica amb precisió el significat de paraules i usa l'accepció adequada en relació amb el context en el qual apareixen.

5. Usar correctament i eficaçment els diccionaris i altres fonts de consulta, en paper o en format digital per resoldre dubtes sobre l'ús correcte de la llengua i per progressar en l'aprenentatge autònom.

5.1. Empra els diccionaris i altres fonts de consulta en paper i format digital, resol eficaçment els dubtes sobre l'ús correcte de la llengua i progressa en l'aprenentatge autònom.

6. Explicar i descriure els trets que determinen els límits oracionals per reconèixer l'estructura de les oracions compostes.

6.1. Transforma i amplia oracions simples en oracions compostes mitjançant connectors i altres procediments de substitució per evitar repeticions.

6.2. Reconeix la paraula nuclear que organitza sintàcticament i semànticament un enunciat, així com els elements que s'agrupen entorn d'aquesta.

6.3. Reconeix l'equivalència semàntica i funcional entre l'adjectiu, el substantiu i alguns adverbis amb oracions de relatiu, substantives i adverbials respectivament, transforma i amplia adjectius, substantius i adverbis en oracions subordinades i les insereix com a constituents d'una altra oració.

6.4. Utilitza de forma autònoma textos de la vida quotidiana per a l'observació, reflexió i explicació sintàctica.

7. Aplicar els coneixements sobre la llengua per resoldre problemes de comprensió i expressió de textos orals i escrits i per a la revisió progressivament autònoma dels textos propis i aliens.

7.1. Revisa els seus discursos orals i escrits i aplica correctament les normes ortogràfiques i gramaticals i reconeix el seu valor social per obtenir una comunicació eficient.

8. Identificar i explicar les estructures dels diferents gèneres textuais amb especial atenció les estructures expositives i argumentatives per utilitzar-les a les seves produccions orals i escrites.

8.1. Identifica i explica les estructures dels diferents gèneres textuais, amb especial atenció a les expositives i argumentatives, i les utilitza a les pròpies produccions orals i escrites.

8.2. Coneix els elements de la situació comunicativa que determinen els diversos usos lingüístics: tema, propòsit, destinatari, gènere textual, etc.

8.3. Descriu els trets lingüístics més excel·lents de textos expositius i argumentatius i els relaciona amb la intenció comunicativa i el context en el qual es produeixen.

8.4. Reconeix en un text, i utilitza a les produccions pròpies, els diferents procediments lingüístics per a l'expressió de la subjectivitat.

9. Reconèixer en textos de diversa índole i usar a les produccions pròpies orals i escrites els

diferents connectors textuais i els principals mecanismes de referència interna, tant gramaticals com lèxics.

9.1. Reconeix i utilitza la substitució lèxica com un procediment de cohesió textual.

9.2. Identifica, explica i usa diferents tipus de connectors de causa, conseqüència, condició i hipòtesi, així com els mecanismes gramaticals i lèxics de referència interna que proporcionen cohesió a un text.

10. Reconèixer i utilitzar els diferents registres lingüístics en funció dels àmbits socials i valorar la importància d'emprar el registre adequat en cada moment.

10.1. Reconeix els registres lingüístics en textos orals o escrits en funció de la intenció comunicativa i del seu ús social.

10.2. Valora la importància d'utilitzar el registre adequat en cada situació comunicativa i l'aplica en els seus discursos orals i escrits.

11. Reconèixer els aspectes més elementals de la situació sociolingüística i legal de les llengües de l'Estat espanyol.

11.1. Reconeix els conceptes que tenen relació amb els fenòmens de contacte de llengües: bilingüisme i conflicte lingüístic.

11.2. Coneix les lleis bàsiques que regulen la situació sociolingüística de les llengües de l'Estat espanyol.

12. Apreciar les normes que regulen la situació democràtica entre parlants de les diverses llengües de l'Estat.

12.1. Coneix la normativa que regula la situació democràtica entre parlants de les diferents llengües de l'Estat.

13. Manifestar actituds de respecte cap a les llengües i els seus parlants i fer ús dels drets lingüístics.

13.1. Desenvolupa actituds lingüístiques respectuoses.

13.2. Comprèn que els parlants són els protagonistes de la situació sociolingüística i participen activament en el procés de normalització o de substitució lingüística.

BLOC 3. CONEIXEMENT DE LA LLENGUA

Continguts

La paraula

Reconeixement, ús i explicació de les categories gramaticals: substantiu, adjectiu, determinant, pronom, verb, adverbi, preposició, conjunció i interjecció.

Reconeixement, ús i explicació dels elements constitutius de la paraula. Procediments per formar paraules.

Comprensió i interpretació dels components del significat de les paraules: denotació i connotació.

Coneixement reflexiu de les relacions semàntiques que s'estableixen entre les paraules.

Observació, reflexió i explicació dels canvis que afecten el significat de les paraules: causes i mecanismes. Metàfora, metonímia, paraules tabú i eufemismes.

Coneixement, ús i valoració de les normes ortogràfiques i gramaticals reconeixent el seu valor social i la necessitat de cenyir-s'hi per aconseguir una comunicació eficaç.

Utilització de diccionaris i altres fonts de consulta en paper i format digital sobre l'ús de la llengua.

Les relacions gramaticals

Reconeixement, identificació i explicació de l'ús dels diferents grups de paraules: grup nominal, adjectival, preposicional, verbal i adverbial i de les relacions que s'estableixen entre els elements que els conformen en el marc de l'oració simple.

Reconeixement, ús i explicació dels elements constitutius de l'oració simple: subjecte i predicat. Oracions impersonals, actives i oracions passives.

El discurs

Reconeixement, ús i explicació dels connectors textuais i dels principals mecanismes de referència interna, tant gramaticals com lèxics.

Reconeixement, ús i explicació dels diferents recursos de modalització en funció de la persona que parla o escriu.

L'expressió de l'objectivitat i la subjectivitat a través de les modalitats oracionals i les referències internes a l'emissor i al receptor en els textos.

Explicació progressiva de la coherència del discurs tenint en compte les relacions gramaticals i lèxiques que s'estableixen en l'interior del text i la seva relació amb el context.

Les varietats de la llengua

Coneixement dels orígens històrics de la realitat plurilingüe d'Espanya i valoració com a font d'enriquiment personal i com a mostra de la riquesa del nostre patrimoni històric i cultural.

Llengua i societat

Les llengües com a elements configuradors de la identitat personal i col·lectiva. Actituds i prejudicis.

Coneixement i reflexió de la diversitat lingüística en el món actual. Principals famílies lingüístiques.

Coneixement de les llengües romàniques.

Coneixement de les llengües de l'Estat espanyol i de com estan distribuïdes geogràficament.

Coneixement del domini lingüístic. El nom de la llengua. La unitat de la llengua catalana i la variació geogràfica del català.

Comprensió i anàlisi de l'origen i l'evolució de la llengua catalana.

Reflexió sobre la relació de la llengua catalana amb altres llengües i identificació dels fenòmens de contacte. Comprensió i reconeixement del conflicte lingüístic.

Coneixement de l'estatut jurídic de les llengües de les Illes Balears.

Observació i coneixement de la variació social del català.

Coneixement de l'Institut d'Estudis Catalans.

Coneixement de la Real Academia de la Lengua Española.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Aplicar els coneixements sobre la llengua i les seves normes d'ús per resoldre problemes de comprensió de textos orals i escrits i per compondre i revisar progressivament autònoma els textos propis i aliens, a més d'utilitzar la terminologia gramatical necessària per explicar els diversos usos de la llengua.
 - 1.1. Reconeix i explica l'ús de les categories gramaticals en els textos i utilitza aquest coneixement per corregir errors de concordança en textos propis i aliens.
 - 1.2. Reconeix i corregeix errors ortogràfics i gramaticals en textos propis i aliens, aplica els coneixements adquirits per millorar la producció de textos verbals a les seves produccions orals i escrites.
 - 1.3. Coneix i usa adequadament les formes verbals en les seves produccions orals i escrites.
2. Reconèixer i analitzar l'estructura de les paraules pertanyents a les diferents categories gramaticals i distingir les flexives de les no flexives.
 - 2.1. Reconeix i explica els elements constitutius de la paraula: arrel i afixos, aplica aquest coneixement a la millora de la comprensió de textos escrits i a l'enriquiment del seu vocabulari actiu.
 - 2.2. Explica els diferents procediments de formació de paraules i distingeix les compostes, les derivades, les sigles i els acrònims.
3. Comprendre el significat de les paraules en tota la seva extensió per reconèixer i diferenciar els usos objectius dels usos subjectius.
 - 3.1. Diferencia els components denotatius i connotatius en el significat de les paraules dins una frase o un text oral o escrit.
4. Comprendre i valorar les relacions d'igualtat i de contrarietat que s'estableixen entre les paraules i el seu ús en el discurs oral i escrit.
 - 4.1. Reconeix i usa sinònims i antònims d'una paraula i explica el seu ús concret en una frase o en un text oral o escrit.
5. Reconèixer els diferents canvis de significat que afecten la paraula en el text: metàfora, metonímia, paraules tabú i eufemismes.

5.1. Reconeix i explica l'ús metafòric i metonímic de les paraules en una frase o en un text oral o escrit.

5.2. Identifica i explica els fenòmens contextuais que afecten el significat global de les paraules: tabú i eufemisme.

6. Emprar de forma efectiva els diccionaris i altres fonts de consulta, tant en paper com en format digital, per resoldre dubtes en relació amb l'ús de la llengua i per enriquir el propi vocabulari.

6.1. Utilitza fonts variades de consulta en formats diversos per resoldre els dubtes sobre l'ús de la llengua i per ampliar el vocabulari.

7. Observar, reconèixer i explicar els usos dels grups nominals, adjectivals, verbals, preposicionals i adverbials dins el marc de l'oració simple.

7.1. Identifica els diferents grups de paraules en frases i textos, diferencia la paraula nuclear de la resta de paraules que el formen i explica el seu funcionament en el marc de l'oració simple.

7.2. *Reconeix i explica en els textos el funcionament sintàctic del verb a partir del seu significat i distingeix els grups de paraules que poden funcionar com a complements verbals argumentals i adjunts.*

8. Reconèixer, usar i explicar els elements constitutius de l'oració simple.

8.1. Reconeix i explica en els textos els elements constitutius de l'oració simple, diferencia subjecte i predicat i interpreta la presència o absència del subjecte com una marca de l'actitud, objectiva o subjectiva, de l'emissor.

8.2. Transforma oracions actives en passives i a l'inrevés i explica els diferents papers semàntics del subjecte: agent, pacient, causa.

8.3. Amplia oracions en un text, usa diferents grups de paraules, utilitza els nexes adequats i crea oracions noves amb sentit complet.

9. Identificar els connectors textuais presents en els textos i reconèixer la funció que fan en l'organització del contingut del discurs.

9.1. Reconeix, usa i explica els connectors textuais (d'addició, contrast i explicació) i els principals mecanismes de referència interna, gramaticals (substitucions pronominals) i lèxics (el·lipsi i substitucions mitjançant sinònims i hiperònims), i valora la seva funció en l'organització del contingut del text.

10. Identificar la intenció comunicativa de la persona que parla o escriu.

10.1. Reconeix l'expressió de l'objectivitat o subjectivitat i identifica les modalitats assertives, interrogatives, exclamatives, desideratives, dubitatives i imperatives en relació amb la intenció comunicativa de l'emissor.

10.2. Identifica i empra en textos orals o escrits les formes lingüístiques que fan referència a l'emissor i al receptor, o audiència: la persona gramatical, l'ús de pronoms, el subjecte agent o pacient, les oracions impersonals, etc.

10.3. Explica la diferència significativa que implica l'ús dels temps i maneres verbals.

11. Interpretar de forma adequada els discursos orals i escrits tenint en compte els elements lingüístics, les relacions gramaticals i lèxiques, l'estructura i la disposició dels continguts en funció

de la intenció comunicativa.

11.1. Reconeix la coherència d'un discurs, atén la intenció comunicativa de l'emissor i identifica l'estructura i la disposició de continguts.

11.2. Identifica diferents estructures textuais: narració, descripció, explicació i diàleg, explica els mecanismes lingüístics que les diferencien i aplica els coneixements adquirits a la producció i millora de textos propis i aliens.

12. Conèixer la realitat plurilingüe d'Espanya, la distribució geogràfica de les seves diferents llengües i dialectes, els seus orígens històrics i alguns dels seus trets diferencials.

12.1. Localitza en un mapa les diferents llengües d'Espanya, n'explica alguna característica diferencial i compara diversos textos, en reconeix els orígens històrics i en descriu alguns dels trets diferencials.

12.2. Reconeix les varietats geogràfiques del català dins i fora de l'Estat espanyol.

13. Reconèixer les semblances que hi ha entre les diferents llengües romàniques.

13.1. Reconeix les semblances que hi ha entre les diferents llengües romàniques.

13.2. Distingeix tant les diferències com les coincidències amb el castellà per evitar errors (gramaticals, lèxics, fonètics o sintàctics).

14. Identificar els fenòmens de contacte.

14.1. Identifica els fenòmens de contacte de llengües.

15. Reconèixer els principals conceptes sociolingüístics.

15.1. Reconeix els principals conceptes sociolingüístics.

16. Reconèixer la tasca normativitzadora de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Real Academia de la Lengua Española..

16.1. Reconeix la tasca normativitzadora de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Real Academia de la Lengua Española.

BLOC 4. EDUCACIÓ LITERÀRIA

Continguts

Pla lector

Lectura lliure d'obres de la literatura catalana i universal i de la literatura juvenil com a font de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement del món per aconseguir el desenvolupament dels seus propis gustos i interessos literaris i la seva autonomia lectora.

Introducció a la literatura a través dels textos.

Aproximació als gèneres literaris i a les obres més representatives de la literatura catalana des de l'edat mitjana fins al segle XVIII a través de la lectura i l'explicació de fragments significatius i, si és el cas, textos complets.

Creació

Redacció de textos d'intenció literària a partir de la lectura de textos i l'ús de les convencions formals del gènere i amb intenció lúdica i creativa.

Consulta i ús de fonts i recursos variats d'informació per dur a terme treballs.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Llegir obres de la literatura catalana i universal i de la literatura juvenil, properes als gustos i aficions dels alumnes, i mostrar interès per la lectura.

1.1. Llegeix i comprèn amb un grau creixent d'interès i autonomia obres literàries properes als seus gustos, aficions i interessos.

1.2. Valora alguna de les obres de lectura lliure, resumeix el contingut, explica els aspectes que més li criden l'atenció i el que la lectura li aporta com a experiència personal.

1.3. Desenvolupa progressivament el seu propi criteri estètic i persegueix com a única finalitat el plaer per la lectura.

2. Afavorir la lectura i la comprensió d'obres literàries de la literatura catalana i universal i de la literatura juvenil, properes als propis gustos i aficions dels alumnes, contribuint a la formació de la personalitat literària.

2.1. Desenvolupa progressivament la capacitat de reflexió a través de l'observació, anàlisi i explicació de la relació existent entre diverses manifestacions artístiques de totes les èpoques (música, pintura, cinema...).

2.2. Reconeix i comenta la pervivència o l'evolució de personatges tipus, temes i formes al llarg de diversos períodes historicoliteraris fins a l'actualitat.

2.3. *Compara textos literaris i peces dels mitjans de comunicació que responguin a un mateix tòpic, a través de l'observació, anàlisi i explicació dels diferents punts de vista segons el mitjà, l'època o la cultura i valora i critica el que llegeix o veu.*

3. Promoure la reflexió sobre la connexió entre la literatura i la resta de les arts: música, pintura, cinema, etc., com a expressió del sentiment humà, a més d'analitzar i d'interrelacionar obres (literàries, musicals, arquitectòniques...), personatges, temes, etc., de totes les èpoques.

3.1. Parla en classe dels llibres i comparteix les seves impressions amb els companys.

3.2. Treballa en equip determinats aspectes de les lectures proposades, o seleccionades pels alumnes, investiga i experimenta de forma progressivament autònoma.

3.3. Llegeix en veu alta, modula, adequa la veu, s'ajuda d'elements de la comunicació no verbal i potencia l'expressivitat verbal.

3.4. Dramatitza fragments literaris breus, desenvolupa progressivament l'expressió corporal com a manifestació de sentiments i emocions, i respecta les produccions dels altres.

4. Fomentar el gust i l'hàbit per la lectura en tots els vessants: com a font d'accés al coneixement i com a instrument de lleure i diversió que permet explorar mons diferents dels nostres, reals o imaginaris.

4.1. Llegeix i comprèn una selecció de textos literaris, en versió original o adaptats, i representatius de la literatura de l'edat mitjana al segle XVIII, n'identifica el tema, en resumeix el contingut i n'interpreta el llenguatge literari.

5. Comprendre textos literaris representatius de la literatura de l'edat mitjana al segle XVIII, reconèixer la intenció de l'autor, relacionar el seu contingut i la seva forma amb els contextos socioculturals i literaris de l'època, identificar el tema, reconèixer l'evolució d'alguns tòpics i formes literàries i expressar aquesta relació amb judicis personals raonats.

5.1. Expressa la relació que existeix entre el contingut de l'obra, la intenció de l'autor i el context i la pervivència de temes i formes, i emet judicis personals raonats.

6. Redactar textos personals d'intenció literària segons les convencions del gènere, amb intenció lúdica i creativa.

6.1. Redacta textos personals d'intenció literària a partir de models donats seguint les convencions del gènere amb intenció lúdica i creativa.

6.2. Desenvolupa el gust per l'escriptura com a instrument de comunicació capaç d'analitzar i regular els seus propis sentiments.

7. Consultar i citar adequadament fonts d'informació variades, per fer un treball acadèmic en suport paper o digital sobre un tema del currículum de literatura, adoptar un punt de vista crític i personal i utilitzar les tecnologies de la informació.

7.1. Aporta en els treballs escrits o orals conclusions i punts de vista personals i crítics sobre les obres literàries estudiades, i s'expressa amb rigor, claredat i coherència.

7.2. Utilitza recursos variats de les tecnologies de la informació i la comunicació per fer treballs acadèmics.

OBJECTIUS GENERALS. GEOGRAFIA I HISTÒRIA

1. Identificar els processos i els mecanismes dels fets polítics, econòmics i culturals i les relacions que s'estableixen entre aquests. Emprar aquest coneixement per comprendre les causes que expliquen l'evolució de les societats i els seus problemes més rellevants.
2. Identificar, localitzar i analitzar, a diferents escales, els elements bàsics del medi físic i les interaccions entre aquests elements i els grups humans a l'hora d'emprar l'espai i els recursos. Valorar les conseqüències de tipus econòmic, social, cultural, polític i mediambiental d'aquestes interaccions. Conèixer la problemàtica específica de l'ús dels recursos a les Illes Balears.
3. Comprendre el territori com el resultat de la interacció de les societats amb el medi que organitzen i en el qual es desenvolupen.
4. Conèixer, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món i de les grans àrees socioeconòmiques, culturals i polítiques, així com els trets físics i humans del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears.
5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i els esdeveniments històrics rellevants de la història del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears a fi d'adquirir una perspectiva global de l'evolució de la humanitat amb un marc cronològic precís.
6. Valorar i respectar el patrimoni natural, històric, lingüístic, cultural i artístic del món, d'Europa, d'Espanya i, especialment, de les Illes Balears.
7. Comprendre els elements tècnics bàsics que caracteritzen la realitat social, cultural i històrica de les manifestacions artístiques, amb la finalitat de valorar i respectar el patrimoni natural, històric, cultural i artístic i assumir actituds positives cap a la defensa i la conservació d'aquest patrimoni, especialment el de les Illes Balears.
8. Adquirir i emprar el vocabulari específic de geografia i història i incorporar-lo al vocabulari habitual, a fi d'augmentar la precisió en l'ús del llenguatge i millorar la comunicació.
9. Cercar, seleccionar, comprendre i relacionar, amb els mètodes i les tècniques propis de la geografia i la història, informació de tipus verbal, gràfic, icònic, estadístic i cartogràfic procedent de fonts diverses, incloent-hi l'entorn físic i social, les biblioteques, els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació i la comunicació; tractar aquesta informació d'acord amb la finalitat que es persegueix i comunicar-la als altres de forma organitzada i intel·ligible.
10. Dur a terme tasques en grup i participar en debats amb una actitud constructiva, crítica i tolerant, fonamentant adequadament les opinions i valorant el diàleg com una via necessària per solucionar els problemes humans i socials.
11. Conèixer el funcionament de les societats democràtiques, apreciar-ne els valors i les bases fonamentals, valorar els drets i les llibertats com un assoliment irrenunciable i una condició necessària per a la pau, denunciar actituds i situacions discriminatòries i injustes i mostrar-se solidaris amb els pobles, els grups socials i les persones privats dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris.
12. Valorar i respectar la diversitat cultural i ser respectuós i tolerant amb cultures i opinions que no coincideixen amb les pròpies, sense renunciar, però, a emetre judicis de valor.

BLOC 1. EL SEGLE XVIII A EUROPA FINS AL 1789
Continguts
El segle XVIII a Europa: del feudalisme a l'absolutisme i al parlamentarisme de les minories. França, Anglaterra i Espanya.
L'art i la ciència a Europa als segles XVII i XVIII.
Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable
<p>1. Explicar el sentit polític, social i econòmic de l'Antic Règim.</p> <p><i>1.1. Distingeix conceptes històrics com Antic Règim i Il·lustració.</i></p> <p>2. Conèixer els avenços de la revolució científica des dels segles XVII i XVIII.</p> <p>2.1. Valora els avenços científics i l'aplicació d'aquests avenços a la vida diària i contextualitza el paper dels científics a la seva època.</p> <p><i>2.2. Comprèn les implicacions de l'empirisme i el mètode científic en diverses àrees.</i></p> <p>3. Conèixer l'abast de la Il·lustració com a nou moviment cultural i social a Europa i a Amèrica.</p> <p>3.1. Descriu les característiques de la cultura de la Il·lustració i quines implicacions té en algunes monarquies.</p> <p>3.2. Diferencia l'absolutisme del parlamentarisme a través de l'anàlisi de diferents textos.</p>

BLOC 2. L'ERA DE LES REVOLUCIONS LIBERALS

Continguts

Les revolucions burgeses al segle XVIII.

La Revolució Francesa.

Les revolucions liberals i la Restauració al segle XIX a Europa i Amèrica: processos unificadors i independentistes. Els nacionalismes.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Identificar els principals fets de les revolucions burgeses als Estats Units, França, Espanya i Iberoamèrica.

1.1. Redacta una narració sintètica amb els principals fets d'alguna de les revolucions burgeses del segle XVIII, amb explicacions de les causes que les provoquen i valorant-ne els pros i els contres.

2. Comprendre l'abast i les limitacions dels processos revolucionaris del segle XVIII.

2.1. Discuteix les implicacions de la violència amb diversos tipus de fonts.

3. Identificar els principals fets de les revolucions liberals a Europa i a Amèrica.

3.1. Redacta una narració sintètica amb els principals fets d'alguna de les revolucions burgeses de la primera meitat del segle XIX, amb explicacions de les causes que les provoquen i valorant-ne els pros i els contres.

4. Comprovar l'abast i les limitacions dels processos revolucionaris de la primera meitat del segle XIX.

4.1. Valora les raons dels revolucionaris per actuar com ho varen fer.

4.2. Analitza fonts de diverses èpoques i reconeix el valor que tenen no tan sols com a informació, sinó també com a evidència per als historiadors.

BLOC 3. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

Continguts

La revolució industrial: des de la Gran Bretanya a la resta d'Europa.

La discussió sobre les característiques de la industrialització a Espanya i a les Illes Balears: èxit o fracàs?

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Descriure els fets rellevants de la revolució industrial i l'encadenament causal d'aquests fets.

1.1. Analitza i compara la industrialització, en diferents escales temporals i geogràfiques, de diversos països d'Europa, Amèrica i Àsia.

2. Entendre el concepte de *progrés* i els sacrificis i els avenços que comporta.

2.1. Analitza els pros i els contres de la primera revolució industrial a Anglaterra.

2.2. Explica la situació laboral femenina i infantil a les ciutats industrials.

3. Analitzar els avantatges i els inconvenients de ser un país pioner en els canvis.

3.1. Compara el procés d'industrialització a Anglaterra amb el dels països nòrdics.

4. Analitzar l'evolució dels canvis econòmics a Espanya i a les Illes Balears arran de la industrialització parcial del país.

4.1. Especifica algunes repercussions polítiques dels canvis econòmics a Espanya.

BLOC 4. L'IMPERIALISME DEL SEGLE XIX I LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL

Continguts

L'imperialisme al segle XIX: causes i conseqüències. La Gran Guerra (1914-1919) o Primera Guerra Mundial.

La Revolució Russa.

Les conseqüències de la signatura de la pau.

La ciència i l'art al segle XIX a Europa, Amèrica i Àsia.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Identificar les potències imperialistes i el repartiment del poder econòmic i polític al món al darrer quart del segle XIX i al principi del XX.

1.1. Explica raonadament que el concepte d'imperialisme reflecteix una realitat que influirà en la geopolítica mundial i en les relacions econòmiques transnacionals.

1.2. Discuteix sobre l'eurocentrisme i la globalització.

2. Establir jerarquies causals (aspecte, escala temporal) de l'evolució de l'imperialisme.

2.1. Reconeix cadenes i interconnexions causals entre el colonialisme, l'imperialisme i la Gran Guerra de 1914.

3. Conèixer els principals esdeveniments de la Gran Guerra, les connexions amb la Revolució Russa i les conseqüències del Tractat de Versalles i dels altres tractats.

3.1. Diferencia els esdeveniments dels processos en una explicació històrica de la Primera Guerra Mundial.

3.2. Analitza el nou mapa polític d'Europa.

3.3. Descriu la derrota d'Alemanya des de la seva pròpia perspectiva i des de la perspectiva dels aliats.

4. Esquematitzar l'origen, el desenvolupament i les conseqüències de la Revolució Russa.

4.1. Contrasta algunes interpretacions de l'abast de la Revolució Russa actuals i de l'època en què va tenir lloc.

5. Conèixer els principals avenços científics i tecnològics del segle XIX, conseqüència de les revolucions industrials.

5.1. Elabora un eix cronològic, diacrònic i sincrònic, amb els principals avenços científics i tecnològics del segle XIX.

6. Relacionar moviments culturals com el romanticisme en diferents àrees i reconèixer l'originalitat de moviments artístics com l'impressionisme, l'expressionisme i altres "ismes" a Europa.

6.1. Comenta analíticament quadres, escultures i exemples arquitectònics de l'art del segle XIX.

6.2. Compara moviments artístics europeus i asiàtics.

BLOC 5. L'ÈPOCA D'ENTREGUERRES (1919-1945)

Continguts

La difícil recuperació d'Alemanya.

El feixisme italià.

El crac del 1929 i la Gran Depressió.

El nazisme alemany.

La II República a Espanya.

La Guerra Civil espanyola.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Conèixer i comprendre els esdeveniments, les fites i els processos més importants del període d'entreguerres, o les dècades 1919-1939, especialment a Europa.

1.1. Analitza interpretacions diverses de fonts històriques i historiogràfiques de procedència diferent.

1.2. Relaciona algunes qüestions concretes del passat amb el present i les possibilitats del futur, com l'abast de les crisis financeres del 1929 i del 2008.

1.3. Discuteix les causes de la lluita pel sufragi de la dona.

2. Estudiar les cadenes causals que expliquen la jerarquia causal en les explicacions històriques sobre aquesta època i com es connecten amb el present.

2.1. Explica les principals reformes durant la II República espanyola i les reaccions a aquestes reformes.

2.2. Explica les causes de la Guerra Civil espanyola en el context europeu i internacional.

3. Analitzar què va conduir a l'apogeu dels feixismes a Europa.

3.1. Explica diversos factors que varen fer possible l'apogeu del feixisme a Europa.

BLOC 6. LES CAUSES I LES CONSEQÜÈNCIES DE LA SEGONA GUERRA MUNDIAL (1939-1945)

Continguts

Esdeveniments previs a l'esclat de la guerra: expansió nazi i apaivagament.

De guerra europea a guerra mundial.

L'Holocaust.

La nova geopolítica mundial: Guerra Freda i plans de reconstrucció postbèl·lica.

Els processos de descolonització a Àsia i a Àfrica.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Conèixer els principals fets de la Segona Guerra Mundial.

1.1. Elabora una narració explicativa de les causes i les conseqüències de la Segona Guerra Mundial en diferents nivells temporals i geogràfics.

2. Entendre el concepte de *guerra total*.

2.1. Reconeix la jerarquia causal (més o menys importància d'unes causes segons les diferents narratives).

3. Diferenciar les escales geogràfiques en aquesta guerra: europea i mundial.

3.1. Interpreta per què va acabar abans la guerra "europea" que la "mundial".

3.2. Situa les fases del conflicte en un mapa.

4. Entendre el context en el qual es va desenvolupar l'Holocaust durant la guerra europea i les conseqüències que va tenir.

4.1. Reconeix la significació de l'Holocaust en la història mundial.

5. Organitzar els fets més importants de la descolonització de postguerra al segle XX.

5.1. Descriu els fets més rellevants del procés de descolonització.

6. Comprendre els límits de la descolonització i de la independència en un món desigual.

6.1. *Distingeix contextos diferents del mateix procés; per exemple, l'Àfrica subsahariana (1950-60) i l'Índia (1947).*

BLOC 7. L'ESTABILITZACIÓ DEL CAPITALISME I L'AÏLLAMENT ECONÒMIC DEL BLOC SOVIÈTIC

Continguts

Evolució de l'URSS i els seus aliats.

Evolució dels Estats Units i els seus aliats; l'estat del benestar a Europa.

La dictadura de Franco a Espanya i a les Illes Balears.

La crisi del petroli (1973).

criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Entendre els avenços econòmics dels règims soviètics i els perills del seu aïllament intern, així com els avenços econòmics de l'estat del benestar a Europa.

1.1. Explica alguns dels conflictes de l'època de la Guerra Freda emprant fonts històriques i historiogràfiques.

1.2. *Explica els avenços de l'estat del benestar a Europa.*

1.3. *Reconeix els canvis socials derivats de la incorporació de la dona a la feina com a assalariada.*

2. Comprendre el concepte de *guerra freda* en el context posterior al 1945 i les relacions entre els dos blocs: EUA i URSS.

2.1. Descriu les conseqüències de la guerra del Vietnam.

3. Explicar les causes de l'establiment d'una dictadura a Espanya després de la Guerra Civil i com va anar evolucionant aquesta dictadura del 1939 al 1975.

3.1. Coneix la situació de la postguerra i la repressió a Espanya i les diferents fases de la dictadura de Franco.

3.2. *Discuteix com s'entén a Espanya i a Europa el concepte de memòria històrica.*

4. Comprendre el concepte de *crisi econòmica* i la repercussió mundial que té en un cas concret.

4.1. Compara la crisi energètica del 1973 amb la financera del 2008.

BLOC 8. EL MÓN RECENT ENTRE ELS SEGLES XX I XXI

Continguts

Les diferents formes econòmiques i socials del capitalisme al món.

L'ensorrament dels règims soviètics i les conseqüències que se'n deriven.

La transició política a Espanya: de la dictadura a la democràcia (1975-1982).

El camí cap a la Unió Europea: de la unió econòmica a una futura unió política supranacional.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Interpretar processos de canvis econòmics, socials i polítics mundials a mitjà termini.

1.1. Interpreta el renaixement i el declivi de les nacions al nou mapa polític europeu d'aquesta època.

1.2. Comprèn els pros i els contres de l'estat del benestar.

2. Conèixer les causes i les conseqüències immediates de l'ensorrament de l'URSS i altres règims soviètics.

2.1. Analitza diversos aspectes (polítics, econòmics, culturals) dels canvis produïts després de l'ensorrament de l'URSS.

3. Conèixer els principals fets que varen conduir al canvi polític i social a Espanya després del 1975 i valorar diferents interpretacions d'aquest procés.

3.1. Compara interpretacions diverses sobre la Transició espanyola dels anys setanta i de l'actualitat.

3.2. Enumera i descriu algunes de les principals fites que varen donar lloc al canvi en la societat espanyola de la Transició: coronació de Joan Carles I, Llei per a la reforma política de 1976, Llei d'amnistia de 1977, obertura de Corts Constituents, aprovació de la Constitució del 1978, primeres eleccions generals, creació de les autonomies, etc.

3.3. Analitza el problema del terrorisme a Espanya durant aquesta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): gènesi i història de les organitzacions terroristes, aparició dels primers moviments associatius en defensa de les víctimes, etc.

4. Entendre l'evolució de la construcció de la Unió Europea.

4.1. Discuteix sobre la construcció i el futur de la Unió Europea.

BLOC 9. LA REVOLUCIÓ TECNOLÒGICA I LA GLOBALITZACIÓ AL FINAL DEL SEGLE XX I PRINCIPI DEL XXI

Continguts

La globalització econòmica, les relacions interregionals al món, els focus de conflicte i els avenços tecnològics.
--

Criteris d'avaluació / <i>Estàndards d'aprenentatge avaluables</i>

1. Definir el concepte de <i>globalització</i> i identificar-ne alguns factors.

1.1. Cerca notícies a la premsa d'algun sector amb relacions globalitzades i elabora arguments a favor i en contra.

2. Identificar alguns dels canvis fonamentals que suposa la revolució tecnològica.
--

2.1. Analitza algunes idees de progrés i de retrocés en la implantació de les tecnologies de la informació i la comunicació en diferents àmbits geogràfics.

3. Reconèixer l'impacte local, regional, nacional i global d'aquests canvis, preveure possibles escenaris més o menys desitjables relacionats amb qüestions mediambientals transnacionals i discutir les noves realitats de l'espai globalitzat.
--

3.1. <i>Crea continguts que inclouen recursos com textos, mapes i gràfics per presentar algun aspecte conflictiu de les condicions socials del procés de globalització.</i>

BLOC 10. LA RELACIÓ ENTRE EL PASSAT, EL PRESENT I EL FUTUR A TRAVÉS DE LA HISTÒRIA I LA GEOGRAFIA
Continguts
La relació entre el passat, el present i el futur a través de la història i la geografia.
Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable
<p>1. Reconèixer que el passat “no és mort i enterrat”, sinó que determina el present i els diversos possibles futurs i espais o hi influeix.</p> <p>1.1. Planteja possibles beneficis i desavantatges per a les societats humanes i per al medi natural d'algunes conseqüències de l'escalfament global, com el desgel del Bàltic.</p> <p>1.2. Valora com una Europa en guerra durant el segle XX pot arribar a una unió econòmica i política al segle XXI.</p> <p>1.3. Compara, en un aspecte o en diversos, les revolucions industrials del segle XIX amb la revolució tecnològica de final del segle XX i principi del XXI.</p>

Comunicació lingüística

- Adquisició del lèxic adequat mitjançant la pràctica de l'oralitat i l'escriptura a l'aula.
- Resolució de problemes que inclouen aplicar destreses comunicatives a l'hora de llegir, escriure, parlar, escoltar i conversar.
- Adquisició d'habilitats vinculades al tractament de la informació a través de la producció de textos electrònics.
- Utilització del diàleg, mitjançant debats, com a eina per a la convivència, la resolució de conflictes i el desenvolupament de les capacitats afectives.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- Utilització d'eines matemàtiques (magnituds, percentatges, taxes, escales) per analitzar i descriure gràfics, fer càlculs i elaborar i interpretar mapes.
- Aplicació del mètode científic en tasques en les quals es duen a terme observacions, s'estableixen hipòtesis i s'extreuen conclusions, amb l'objectiu de prendre decisions i adquirir disciplina, rigor, paciència, risc i responsabilitat.
- Coneixement de la història de la Terra i dels processos que han originat la configuració que té actualment.
- Relació dels sabers geològics amb la producció agrícola, ramadera, marítima, minera i industrial.

- Associació de l'aparició de noves tecnologies i avenços científics a la millora de les condicions de vida al llarg de la història.
- Implicació en l'ús raonable dels recursos naturals, així com en la conservació del medi ambient.
- Valoració crítica de l'impacte de les activitats humanes sobre el medi físic.

Competència digital

- Coneixement i ús de diferents motors de cerca i bases de dades a fi de triar el més adequat a les pròpies necessitats.
- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per cercar, obtenir i processar informació de manera crítica; és a dir, per comparar-la, avaluar-ne la fiabilitat i l'adequació i transformar-la en coneixement.
- Creació de continguts digitals en diversos formats (text, àudio, vídeo, imatges) utilitzant els programes o les aplicacions que s'adaptin millor a les tasques.
- Respecte dels principis ètics en l'ús de les fonts informàtiques i reconeixement dels riscos associats a l'ús de recursos en línia i l'addicció a determinats aspectes de la tecnologia digital.
- Demostració d'una actitud activa, crítica i realista cap a les tecnologies i valoració de les fortaleeses i les debilitats que presenten.
- Motivació per aprendre a emprar les tecnologies i per millorar-ne l'ús.

Aprendre a aprendre

- Coneixement dels processos per al propi aprenentatge partint del que sap, del que desconeix, del que és capaç d'aprendre i del que li interessa.
- Obtenció d'estratègies de planificació per resoldre una tasca (pensar abans d'actuar), supervisar el propi treball (analitzar el curs i ajustar el procés) i avaluar els resultats obtinguts (consolidar l'aplicació del pla si ha donat bons resultats o modificar-lo si els resultats no han estat bons).
- Ús de la motivació i la confiança per aconseguir sentir-se protagonista del procés i el resultat de l'aprenentatge a partir de metes realistes.
- Ús i aplicació de nous coneixements gràcies a la curiositat per aprendre a partir d'experiències vitals prèvies.

Competències socials i cíviques

- Comprensió i anàlisi crítica dels diferents codis de conducta de les societats a través de l'estudi de la història i la geografia humana.

- Identificació de conceptes ètics relatius a la igualtat, la no-discriminació, la democràcia i els drets humans en l'organització social, política i econòmica d'Espanya, d'Europa i del món.
- Comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori en un món globalitzat.
- Organització de debats en els quals es respectin les diferències i se superin els prejudicis, a fi de manifestar solidaritat i participar en la presa de decisions de forma democràtica.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

- Elaboració de projectes mostrant creativitat i imaginació a l'hora de planificar-los, analitzar-los, organitzar-los i gestionar-los, tant de forma individual com col·lectiva dins un equip.
- Utilització de debats sobre temes de geografia i història per saber comunicar-se, presentar idees i negociar de manera argumentada.
- Adquisició de pensament crític i de sentit de responsabilitat.

Consciència i expressions culturals

- Coneixement, comprensió i valoració de les diferents manifestacions culturals i artístiques com a font d'enriquiment i gaudi personal i consideració d'aquestes manifestacions com a part de la riquesa i el patrimoni dels pobles.
- Aplicació de diferents habilitats perceptives i comunicatives i de pensament, sensibilitat i sentit estètic per comprendre i valorar les obres artístiques i les manifestacions culturals i gaudir-ne.
- Identificació de la relació entre manifestacions artístiques i culturals i societat, la qual cosa implica prendre consciència de l'evolució del pensament, dels corrents estètics, de les modes i dels gusts.
- Respecte per la diversitat cultural i el diàleg entre cultures i societats.
- Gaudi, valoració crítica i promoció de la conservació del patrimoni cultural i artístic com a resultat de l'evolució de les diferents cultures i demostració d'interès, estimació i respecte per aquest patrimoni.
- Potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació mitjançant la realització de tasques que suposin recreació, innovació i transformació.
- Promoció de la participació en activitats culturals de l'entorn immediat, la qual cosa implica comportaments favorables a la convivència.

TEMPORALITZACIÓ

1a AVALUACIÓ

Ciències Socials. Temes: 1, 2, 3, 4, 5.

Llengua Catalana. Temes: 1, 2, 7, 8.

Llengua Castellana. Temes: 1, 2, 3, 4.

2a AVALUACIÓ

Ciències Socials. Temes: 6, 7, 8, 9, 10.

Llengua Catalana. Temes: 3, 4, 9, 10.

Llengua Castellana. Temes: 5, 6, 7, 8.

3a AVALUACIÓ

Ciències Socials. Temes: 11, 12, 13, 14, 15.

Llengua Catalana. Temes: 5, 6, 11, 12.

Llengua Castellana. Temes: 9, 10, 11, 12.

RECUPERACIÓ D'ASSIGNATURES PENDENTS

L'alumnat que entri en el grup de 4t ESO PRAQ amb assignatures pendents de Llengua Catalana, Llengua Castellana i Geografia i Història les recuperarà mitjançant la realització de tasques específiques al llarg de la primera i la segona avaluacions; si no s'aconsegueix un resultat positiu, es tornarà a avaluar-lo al tercer trimestre; si encara així no s'arriba a l'aprobat, es podrà realitzar una prova extraordinària o bé un treball de recuperació.

L'alumnat que hagi de presentar-se a les proves extraordinàries de setembre per recuperar alguna o totes les assignatures serà avaluat a través de les tasques encomanades per realitzar durant les vacances d'estiu, o bé, si el professorat ho considera necessari, haurà de presentar-se també als exàmens de les diverses àrees, o una prova global que inclogui les tres àrees, tenint en compte el desenvolupament del procés d'aprenentatge personalitzat de l'alumne/a al llarg del curs.

CRITERIS D'AVAUACIÓ

- 1.- Elaborar el resum escrit d'una exposició o debat oral sobre un tema específic i conegut, reflectint de forma ordenada les idees exposades tot aportant una opinió personal.
- 2.- Exposar oralment, de forma ordenada i fluïda, petits treballs, realitzats individualment o en equip, on s'hagin utilitzat formes d'expressió orals, escrites i gràfiques, ajustant-se a un guió previ tot mantenint l'atenció del receptor.

- 3.- Analitzar, contrastar i sintetitzar, oralment i per escrit, el contingut de diferents fonts d'informació (documents escrits, objectes materials, imatges, obres d'art, gràfics, mapes, audiovisuals, etcètera), identificant els punts de vista i les intencions dels seus autors, comunicant de forma intel·ligible els resultats del treball.
- 4.- Produir textos escrits de diferents tipologies (narratius, descriptius, expositius i argumentatius) sobre temes pròxims als alumnes, utilitzant l'estructura organitzativa de cada tipus de text i respectant els criteris de correcció.
- 5.- Analitzar i elaborar diferents tipus de mapes i gràfics, com a instruments d'informació i anàlisi geogràfic, utilitzant-los com a mitjans per a comunicar determinades informacions.
- 6.- Identificar, localitzar i descriure les diferents llengües de l'Estat Espanyol, les varietats dialectals de cada llengua i les zones d'influència del català i del castellà.
- 7.- Identificar les característiques dels diferents usos socials de la llengua (catalana i castellana) mitjançant l'observació directa i comparativa de diferents produccions.
- 8.- A partir d'obres artístiques i literàries, representatives de les principals èpoques històriques, ordenar i representar gràficament l'evolució d'algun aspecte significatiu de la vida humana: trets de la vida quotidiana, de les condicions materials de la vida, de l'organització política, de la seva cultura, hàbits i creences...
- 9.- Identificar i caracteritzar algunes de les principals transformacions socioeconòmiques i polítiques de les següents èpoques: Moderna, Contemporània i segle XX.
- 10.- Caracteritzar i situar cronològicament i geogràficament les grans transformacions i conflictes mundials que han tingut lloc en aquest segle XX i aplicar aquest coneixement a la comprensió dels problemes internacionals més importants i significatius.
- 11.- Identificar el gènere, els trets estructurals bàsics i els procediments retòrics més destacats d'un text literari i reconèixer les característiques més rellevants del moviment al qual pertany el seu autor. Ens pot servir igualment aplicar-ho a un text fílmic representatiu.
- 12.- Identificar i descriure els trets formals bàsics del llenguatge artístic i literari, fent-hi referència en l'anàlisi i interpretació general d'obres literàries i artístiques i en la producció d'obres amb voluntat creativa.
- 13.- Reconèixer en la Constitució Espanyola els principis i institucions democràtics fonamentals i aplicar aquest coneixement per tal d'analitzar i debatre fets i actuacions públiques.
- 14.- Elaborar informes i participar en debats sobre l'impacte en la nostra societat del constant desenvolupament científic i tècnic, i sobre qüestions problemàtiques de la vida quotidiana del món actual (situacions de marginació, casos de violència, problemes dels joves, etcètera), tot detectant usos lingüístics i no lingüístics que denunciïn alguna forma de discriminació social, racial, sexual, etcètera, manifestant en les seves opinions, òbviament, actituds de tolerància i solidaritat.
- 15.- Contrastar, valorar i integrar diverses informacions ofertes pels mitjans de comunicació sobre qüestions i conflictes socioeconòmics de l'actualitat.

EINES PER A L'AVUACIÓ

- Exàmens: generalment farem dues proves escrites de cada tema.
- Premsa: l'alumnat presentarà diverses notícies relacionades amb el tema d'estudi. - Deures relacionats amb el tema que es treballa a classe, aquests seran habitualment diaris i proposats a partir dels llibres de text o de les notícies d'actualitat que s'esdevinguin.
- Treballs individuals/en grup: es proposaran petits treballs, lectures... d'ampliació o reforç de temes tractats a les assignatures. Alguns treballs es presentaran escrits a mà i altres a ordinador.
- Lectura de llibres: de cada un d'ells es presentarà un treball o un examen.
- Quadern de l'alumnat: es revisa setmanalment i es concreten les millores que s'han d'introduir.
- Actitud: cal una actitud positiva envers les tres àrees d'estudi, respecte a les persones i els materials i s'han de complir les normes de convivència del centre.

CONCRECIÓ DELS CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

- La qualificació numèrica serà sobre un màxim de 10 punts i per obtenir una avaluació positiva s'haurà d'aconseguir un mínim d'un 5.
- Les proves escrites i orals (exàmens) suposen un màxim d'un 50 % de la nota de cada avaluació i l'altre 50% prové de: les activitats fetes a l'aula i a casa, el quadern, els treballs de recerca, les feines extraordinàries, les lectures obligatòries...
- L'abandonament d'una de les àrees significarà que l'alumne/a la suspèn.
- Es podrà restar fins a 1 punt per la manca de cura en la presentació.
- El professorat restarà fins a 3 punts de la nota de l'avaluació, si l'alumne mostra manca de respecte per alguna de les tres assignatures, les persones, els materials i el compliment de les normes del centre...
- Es podrà sumar fins a 2 punts per l'esforç continuat i perseverant en les tres àrees de al llarg dels tres trimestres, més enllà de les tasques estrictament obligatòries.
- Si es detecta que un alumne copia en un examen, la nota serà 0. En cas que el professor tengui la sospita que qualche alumne ha copiat a una prova; aquest, d'acord amb el departament, articularà altres proves per a confirmar o no la sospita.
- Si es detecta que un alumne presenta un treball copiat, la nota serà 0.
- Per obtenir una avaluació positiva, serà indispensable haver lliurat totes les tasques comanades dins el termini corresponent. En cas de suspendre per no entregar les tasques, la nota dels exàmens es guardarà per a altres convocatòries.

METODOLOGIA

Com que l'àrea globalitzadora és la de Geografia i Història, es realitzarà una adaptació a través de diverses seqüències didàctiques dels continguts d'aquesta àrea, amb la finalitat de mantenir un caràcter obert i interdisciplinari en tot l'àmbit sociolingüístic. Aquesta adaptació podrà realitzar-se a partir de la seqüenciació, de la temporalització, o bé a partir de la selecció dels continguts.

La metodologia prevista intenta seguir, en línies generals, els principis constructivistes del procés d'ensenyament-aprenentatge, amb l'objectiu que l'aprenentatge dels alumnes sigui significatiu i funcional. Per això intentarem seguir les següents pautes:

- Partir sempre del que l'alumne/a sap.

Es realitzarà una prova inicial a principi de curs i cada vegada que es consideri oportú per introduir continguts nous.

- Comunicar als alumnes els objectius que han d'assolir en cada unitat didàctica.

S'ha d'explicar correctament què és el que volem que aprenguin o sàpiguen fer. Caldrà comprovar que la seva representació mental de la tasca encomanada coincideix amb la nostra i que entenen allà on pretenem arribar amb les distintes activitats.

- Tenir present els diferents nivells de coneixements i els ritmes personals d'aprenentatge.

Els alumnes amb un ritme d'aprenentatge més lent disposaran de més temps per a la realització de les activitats i/o per aconseguir els objectius prevists a la programació.

- Presentar els continguts de forma lògica i estructurada, passant d'allò general a allò concret.

Quan s'introdueixin nous continguts s'oferirà als alumnes, mitjançant esquemes, guions o mapes conceptuais, una visió general del que s'ha d'estudiar.

- Realitzar diversos tipus d'activitats que afavoreixin l'activitat mental constructiva dels alumnes.

Activitats de motivació, d'introducció, de desenvolupament, d'aplicació, d'avaluació.

Activitats de memorització comprensiva.

Activitats de raonament.

- Realitzar activitats que promoguin la participació dels alumnes i la interacció.

Activitats en gran grup, en petits grups i per parelles, a més a més de les de tipus individual.

Afavorir l'adquisició i el desenvolupament d'hàbits de treball i estratègies d'aprenentatge.

MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS

4t ESO Geografia i Història	<i>GEOGRAFIA I HISTÒRIA 4D</i> . 978-84-682-4014-5. VICENS VIVES.
4t ESO Llengua Catalana	<i>LLENGUA CATALANA 4</i> , ISBN 978-84-489-3975- 5, Barcanova. <i>LA NIT QUE WENDY VA APRENDRE A VOLAR</i> , Andreu Martín

	ISBN 978-84-9824-173-0, Bromera, (Opció A). <i>EL TRIANGLE ROSA</i> , Silvestre Vilaplana, ISBN 978-84-9026-728-0, Bromera, (Opció B).
4t ESO Llengua Castellana	LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA 4, ISBN 978-84-682-3577-6, Vicens Vives. <i>REBELDES</i> , Susan E. Hilton, ISBN 9-788420-447971, Alfaguara, (Opció A). <i>SIN NOTICIAS DE GURB</i> , Eduardo Mendoza, ISBN 978-84-322-2125-5, Seix Barral, (Opció B).

Material audiovisual, material fungible, equips informàtics, premsa digital...

Vídeos: inclouria reportatges d'actualitat i de recreació històrica.

DVD: cinema per reforçar l'Àrea anteriorment citada així com la de Llengües.

Internet: per a la recerca d'informació a la xarxa global.

La plataforma Tiching de continguts didàctics de les tres àrees.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS

Els alumnes del grup de Reforç realitzaran les mateixes activitats que la resta d'alumnes dels grups ordinaris, per aquest motiu ens remetem a les distintes programacions de les àrees de referència: Geografia i Història, Llengua Catalana i Llengua Castellana; d'aquesta manera es fomenten els vincles entre el grup de Reforç i la resta d'alumnes de 4t d'ESO.

COORDINACIÓ INTERDISCIPLINÀRIA

S'ha de mantenir una estreta col·laboració amb els departaments afins, esmentats ja a l'apartat anterior, per realitzar aquesta tasca cal establir un contacte permanent, si és possible setmanalment, per tal de no deslligar excessivament el currículum del grup de Reforç del de la resta d'alumnes.

De manera semblant, és imprescindible la coordinació setmanal amb el professorat de Matemàtiques, de Llengua Anglesa i de l'Àrea Sociolingüística per contrastar aspectes importants del procés d'ensenyament-aprenentatge, com ara:

- Informació puntual de cada alumne/a.
- Compartir sistemes d'ensenyament aplicats a l'aula.
- Preparar tractaments de les diverses problemàtiques detectades: pedagògiques, de comportament, d'hàbits...